

Gudstjeneste i Skævinge & Lille Lyngby Kirker

den 18. april 2014

Kirke dag: Langfredag/B

Tekst: Joh 19,17-37

Salmer:

SK: 188,1-2 * 197 * 195 * 191 * 192

LL: samme

Igen i år kan man i kirkelige blade og medier finde præster og andet godtfolks tanker og betragtninger omkring Jesu død på korset. Og selvfølgelig stiger antallet af den slags artikler, jo nærmere vi kommer selve påsken. Og igen i år er der mange, der taler for, at kirken bør gøre op med den klassiske forsoningstanke, at Jesus er død for vores skyld. Det er et gammeltestamentligt dogme, som hører hjemme i en verden, i en kultur og religion som tænker og tror på en måde, som mennesker af i dag slet ikke gør, er nogle af argumenterne herfor. Andre siger, at vi for længst er holdt op med at læse Bibelen så bogstaveligt, så derfor er Jesu død på korset ikke en stedfortrædende død for at sone mennesket med Gud, men en billedhandling. Vi skal forstå korsfæstelsen billedligt om kærlighedens pris, som kan være et kærligheds offer. Ja, egentlig kender vi først kærligheden, når vi har måttet ofre noget for den, er andre argumenter. En tredje type argumenter går på, at det gudsbillede, som forsoningstanken udtrykker, ganske enkelt ikke findes i Ny Testamente. For det er billedet af en makaber Gud, der vil se blodet flyde, før Han stiller sig tilfreds og kan se velvilligt, nådigt på mennesket. Og således er Gud ikke i NT, siges det.

Hvis disse tanker skal føres ud i livet, betyder det, at vi skal have en helt ny salmebog, vi skal have en helt ny Bibel, vi skal også have helt nye ritualer for dåb, nadver og gudstjenester. For

der vil være rigtig meget af det, som f.eks. præster siger den ene søndag efter den anden, som ganske enkelt ikke hænger sammen med deres langfredagsforkyndelse og –teologi.

Jeg har prøvet at læse en del af disse artikler med et åbent og positivt sind. Det har jeg prøvet, fordi jeg ikke kan lade være med at spørge mig selv, om ikke de måske har en pointe? Det kan jo også bare være mig, der er forstokket og gået i stå i min menneskelige, teologiske og tros-udvikling. Eller måske er tingene jo ikke nødvendigvis altid, som de plejer at være. Og den klassiske forsoningstanke er jo en form for plejer, for den har været lige siden Jesu død på korset. Og det har også indvendingerne imod den. Det er slet ikke noget nyt. Det er slet ikke nogle nye, unge smarte teologer, der har fundet ud af noget, som alle de gamle og forstokkede har overset gennem alle årene. Jesu død på korset har været diskuteret lige siden, den fandt sted.

Jeg må indrømme, at jeg falder ikke for disse tanker. Den pæne måde at beskrive disse på er at sammenligne det med Kejsersens nye klæder og drengens kloge og ærlige ord: Han har jo ikke noget på. Der er ikke noget i det, der kan bruges til noget. Den mindre pæne måde at sige det på, men måske også den mest beskrivende og ærlige er, at det er vranglære og vantro. Hvis der er præster, der virkelig praktiserer dette i deres forkyndelse om Jesu korsdød, så er de at sammenligne med, hvad jeg ellers håber, er et overdrevet karikeret billede af præsterollen.

Det er præsten i filmen *Adams æbler*. I samme film er også en figur, der hedder Poul Nordkap. Han er gammel nazist og har virkeligt blod på hænderne. Og da han ligger på sit dødsleje er han frygteligt forpint over sin fortid og den skyld, han har i dette. Han er så forpint, at han også synes, det er bunduretfærdigt, at sygeplejerskerne er søde mod ham, for det

fortjener han slet ikke. Og han er frygtelig bange for, hvad der venter ham med dødens indtræden.

Men det behøver han slet ikke være, iflg. præsten. For det første, så har alle ret til, at andre er søde ved os; for det andet, så taler vi ikke mere om fortiden, den er der jo alligevel ingen, der kan huske; for det tredje så er der jo ikke noget, der er så skidt, at det ikke er godt for noget.

Skal vi følge de gamle indvendingers nye tunger mod forsoningstanken i forbindelse med Jesu død på korset, kan jeg godt frygte, at det er dér vi ender, som præsten i *Adams æbler*. Der er bare et problem – eller flere for så vidt:

Der er nogle, der kan huske fortiden og taler om den; og der er noget, der er så skidt, at det absolut intet godt fører med sig; der er en skyld. Alle disse problemstillinger smelter sammen i det ene og samme menneske, nemlig Poul Nordkap.

Han husker, hans sind og tanker taler himmelhøjt om det; det var ganske forfærdeligt, hvad han udsatte mennesker for og medvirkede til; han har skylden for det. En skyld, han er hunderød for at skulle stå til regnskab for. En skyld, der er så stor, at i hans hoved er han fuldstændig uden for en nådes rækkevidde. Der findes ikke en nåde så stor, at den kan overstråle skyggen af hans skyld.

Nu er det jo heldigvis de færreste af os, der har en skyld af en sådan karakter og med en sådan baggrund som Poul Nordkaps. Men jeg tror, at når vi skal forstå betydningen af Jesu død på korset, så er det begrebet 'skyld', vi skal have fat i. Jeg tror, vi skal have fat i skylden og i forsoningen for virkelig at forstå og erfare betydningen af Jesu død på korset.

Jeg tror imidlertid heller ikke, at Gud er en makaber Gud, der bare vil se blodet flyde ned ad stolpen, før Han stiller sig tilfreds og er forsonet. Men jeg synes også, at hvis Jesu død på korset er et forbillede for den ofrende kærlighed, så er det da makabert. Og det er et forbillede, som er totalt urealistisk, at vi nogen sinde skulle stilles i den samme situation. Kunne han ikke have lært os at dette på en lidt mere human måde? Er det overhovedet tænkeligt, at vi i vores kærlighed kan stilles i samme skam, ydmygelse, fornædelse og påføres fysisk tortur som tilfældet var med Jesus – eller det er måske også blot et billede på kærlighedens smerter? Forstået billedligt, har den lange fredag ganske enkelt for mange muligheder for at falde fra hinanden.

Og der er jo i Jesu tilfælde helt konkret tale om en skyld. Han dømmes skyldig i at gøre sig lige med Gud. Han dømmes skyldig i ikke at sætte Gud højest. Og heri var han jo netop uskyldig i og med, han jo er Gud Søn.

Det Jesus dømmes for er grundsunden. Bliver vi i Bibelens offerbillede, så er alle de synder, der skal bringes ofre for, udslag af, at mennesker sætter sig lige med eller måske endda over Gud. Det er at sætte sig lige med Gud, når man ikke agter Gud, ikke tror, ikke ærer og frygter, for derved gør vi Gud til en ligeværdig, som vi kan forholde os til på vore betingelser. Det er at sætte sig lige med Gud, når vi siger, at Guds bud til vores liv i tro, håb og kærlighed, ikke gælder os. Helt, som når mennesker mener, at færdselsloven ikke gælder dem, så sætter de sig over loven – om end at perspektiverne vedr. Gud er langt alvorligere end færdselsloven.

De gammeltestamentlige ofringer er synliggørelsen af en besindelse og en erkendelse af skylden for at sætte sig lige med Gud – og så er det i denne sammenhæng ligegyldigt om den har

givet sig udslag i at tæve konen, arbejde på en sabbatsdag eller have været nazibøddel under krigen. Jeg har aldrig mødt en Poul Nordkap. Men jeg har mødt mennesker, der ville tale med præsten, fordi de på helt samme måde pintes og plagedes af skyld. En skyldfølelse, der også rammer mennesker, der ikke kender til den klassiske forsoningstanke ved Jesu død på korset. Ofret er en synlig besindelse og erkendelse af, at Gud er størst, og skylden er, at jeg har gjort mig selv lige med ham. Jeg har gjort mig til Gud i mit eget liv. Men offeret hjælper mig til at få de rette forhold på plads.

Offeret hjælper mig til at placere skylden og erkende dens ejermand. Skylden for at gøre sig lige med Gud, for at fremme syndens handlinger, som er tilsidesættelse af kærlighedens og retfærdighedens fordring i tilværelsen og for at tilsidesætte sandheden om Guds suverænitæt i Hans hellighed og rette færd i sin vilje. Og når alt dette hober sig op i et menneskes liv, så kan vi kun blive bange og frygte fremtiden, så kan vi kun vride os i smerten, og kigge langt efter nåde og tilgivelse. For nåde og tilgivelse skal jo i så fald komme fra os selv, for der er ikke nogen over os, og der er ikke nogen, vi er noget skyldig – om end vi både føler skylden, erkender skylden og erkender vor egen afmagt og fortvivlelse. Men vi kan ikke tilgive os selv uden netop at sige som den forskruede præst i *Adams æbler*: der er ikke noget, der er så skidt, at det ikke er godt for noget. Da retfærdiggør vi skyld og synd. Men det virker bare ikke, for vi ved godt, at en løgn er en løgn. Og da vi ikke kan være over os selv, kan vi lige som ikke komme videre. Vi er fanget i det. Vi er fortabt i det, for der er ingen udvej ud af os selv. Ikke andet end flugt. Ikke andet end død, og det er endda ikke en flugtvej, for frygt, angst, smerte og skyld følger efter os.

Død er syndens naturlige følgesvend. Når vi forsynder os mod kærligheden, så dør kærligheden. Når vi forsynder os mod

tilliden, så dør tilliden og mistillid fødes. Når vi forsynder os mod livets Gud, prisgives vi dødens forbandelse. Sådan har det bibelsk set været lige fra syndefaldets dage, som jeg heller ikke kun kan nøjes med at forstå billedligt. For jeg må jo hver eneste dag erkende, at synd og medfølgende død på mange af livets områder følger mig trofast og forsøger at få overtaget over troens og tillidens liv i mig. Og lige som jeg billedligt kan fortabes i drømme og længsler, kan jeg også fortabes helt konkret, når jeg gør mig selv til Gud og sætter Gud til side.

Skal Gud redde mig fra det, er det nødvendigt, at Han forsones. Det er nødvendigt, at jeg erkender Gud og mig i det rette forhold. Det er nødvendigt, at jeg bøjer mig for Guds sandhed og retfærdighed og ser Ham i al Hans hellighed. Det er nødvendigt, at jeg ser ret på Gud og på mig selv. Men det er næsten en umulig opgave. Den lykkes fra tid til anden i særligt lykkelige og hellige øjeblikke; men de fordufter hurtigt som tåge i solskin. Jeg er altså prisgivet mig selv og fortabelsen i mig selv.

Nej, det er jeg ikke! For jeg har fået – ikke noget billedligt – men et nyt billede af Gud i korset. I Jesus på korset. Jesus søner, hvad jeg skylder at sone. Han tager min skyldige død på sig, om end han var uskyldig. Ved Jesu kors lyder det til mig: Det er fuldbragt! Det betyder, at nu skylder jeg ikke længere Gud en død. Jeg skylder Ham et liv. Jeg skylder Ham mit liv. Jeg skylder Ham den plads i mit liv, som troen, håbet og kærligheden kan leve ved.

Døden for min skyld har Jesus taget på sig. Det kan vi have svært ved at forstå, for vi kender i vort retsvæsen slet ikke til den stedfortrædende lidelse. Vi kender til at betale gæld for hinanden og gøre hinandens skade god. Men vi kan ikke tage hinandens straf, og vi kan ikke tage hinandens skyld. Jeg kan

ikke dømmes skyldig og gå i fængsel for noget en anden har gjort, hvor meget jeg så end vil gøre det. Den går ikke. Straf og skyld hænger ved.

Hos Gud er det anderledes. Han tog imod den uskyldiges offer på korset og lod hans livsfortjeneste – livet – komme mig til gode. Gud lod sig forsones, og derved er dødens forbandelse ikke længere min fortabelse. For døden tager livet som straf for synd. Men når livet gives og er uden synd, så har døden ikke længere krav på det. Derfor bliver Jesu død på korset til liv for mig. Og når både Gud og jeg ser på korset, så kan vi være sammen, for vi ser det samme deri, nemlig Jesu kærlighed og rette færdighed. Og Gud siger til mig, og peger på ham på korset: For ham, er jeg dig en nådig Gud! I dag skal du være med mig i Paradis!

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen

Vekselsalme 191